

מראי מקומות - פסחים פו.

א. גגין ועליות לא נתקדשו

פירש המנחת חינוך (מצוה שס"ב אות ד ד"ה על כו), שכיון שהקידוש תלוי בבית דין ובאורים ותומים, ואם רצו יכולים לקדש גם גגין ועליות, כמו שמוסיפין על העיר ועל העזרה. ורב שאמר גגין ועליות לא נתקדשו, היינו שכך היתה קבלה בידם שלא קידשו ב"ד גגין ועליות, ורק את העליות של ההיכל קידשו כיון שהכל בכתב יד מיד ד'.

ובהערות (בהוצאת מ"י) הביאו מחלוקת ראשונים, שהראב"ד בתמיד (כ"ז) הביא דעת ר' אלחנן שגם גג ועליה הנעשים לאחר בנין המקדש אין בהם קדושת עזרה, והיינו שלא היו יכולים לקדש העליות, אבל הראב"ד עצמו סובר שרק מה שבאותה שעה בשעת הקידוש היה גג ועליה לא נתקדש, אבל כל העזרות שנתקדשו נתקדשו עד רום הרקיע, ואף אם יעשו אח"כ גג ועליות שם הרי הם עומדים בקדושתם.

ב. גגין ועליות לא נתקדשו

דעת התוספות בשבועות (י"ז ד"ה ואין), שגגין ועליות שבעזרה אין בהם גם קדושת ירושלים, ואסור לאכול שם קדשים קלים. אולם בשו"ת הרשב"א (סי' ל"ד, ציינו הגלה"ש בשבועות שם) נקט שקדושת גגין של עזרה לא גרעה מקדושת ירושלים, ויכול לאכול שם קדשים קלים. ובקהלות יעקב (סי' ס"ב) הביא קושיית האור שמח, מאי שנא משאר גגי העיר שאין להם קדושת העיר, ועי"ש מש"כ בזה.

ג. גגין ועליות לא נתקדשו

במנחת חינוך (מצוה שסב אות ט) צידד, שאף לענין דיני בתי ערי חומה אומרים שגגין לא נתקדשו. והביא דברי הרמב"ם לענין בתי ערי חומה שיש ריבוי מיוחד לרבות גם גגין, ולפי זה יש לומר שלענין שאר דינים כמו שילוח מצורע ומקרא מגילה, לא נתקדשו גגין ועליות, וצ"ע.

ה. הלשכות הבנויות בקודש ופתוחות לחול תוכן חול

כתב המקדש דוד (סי' לח אות ב ד"ה יש לחקור) שיש לדון בלשכות אלו, האם לכל ענין דינם כחול, או שמא דוקא לענין אכילת קדשים הם חול, אבל לענין טומאה ושחיטת קדשים הם קדש, וכדין לשכות הבנויות בחול ופתוחות לקדש שלענין אכילת קדשי קדשים דינם כקדש, ולגבי טומאה ושחיטת קדשים הם כחול, ע"ש מש"כ בזה.

ה. כי קאמר רבי יוחנן בפתוחות להר הבית

פירש רש"י, שמה שאמר ר' יוחנן מחילות לא נתקדשו, מדובר בפתוחות להר הבית, שמותר לבעל קרי להיכנס שם כיון שאין בהם קדושה. וכתב בשער המלך (בית הבחירה פ"ו ה"ט), שמדבריו אלו משמע שהמחילות הם חול לגמרי, ודלא כמו

שמשמע מדברי רש"י לעיל (ס"ז), שיש להם קדושת הר הבית ורק קדושת עזרה אין בהם, עי"ש מש"כ בזה.

והמנחת חינוך (מצוה שסב אות ג) כתב, שמדברי הסוגיא והרמב"ם מתבאר שכך הם דיני המחילות: הפתוחות להר הבית חול הם ואין בהם שום קדושה, לא קדושת הר הבית ולא קדושת העיר, וכל שכן הפתוחות לעיר, שאין להם שום קדושה. אבל הפתוחות לעזרה, הן קודש בקדושת העזרה. ואפילו המחילות ההולכות מתחת ההיכל, אם אינן פתוחות לעזרה, רק להר הבית, הרי הן חול גמור.

ו. כי תניא היא בפתוחות לעזרה

בקהלות יעקב (סי' ס"א) הביא דברי הצ"ח, שגם בגגין ועליות שלא נתקדשו היינו מחמת עצמם, אבל אם הם פתוחות לקודש, יש בהם קדושה כדין מחילות הפתוחות לקודש. וכתב הקהלות יעקב שלכאורה לפי סברא זו כל הגגים שבירושלים כשרים לאכילת קדשים, שהרי הם פתוחות לאויר ירושלים שהוא קודש. אלא שכתב שמאחר ואינם מקום טהור ממצורעים, שהרי גם המצורעים יכולים ליכנס שם, לכך אסור לאכול שם קדשים קלים, ועי"ש עוד מש"כ בזה.

ז. שתי חבורות וכו' אלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין

הקשה התוס' יו"ט, שאם חידוש המשנה הוא שיכול אדם לאכול הקרבן פסח בב' חבורות, א"כ מדוע לא השמיעונו חידוש גדול יותר, ששתי חבורות יכולים לאכול גם בב' בתים. ותירץ שהעדיפה המשנה לנקוט באופן זה כדי להשמיענו את דין השמש, שאין חוששים שמא לא יקפוץ פיו, וגם את דין הכלה.

אכן רבינו דוד כתב, שאין החידוש רק שיכולים לחלק הפסח לב' חבורות, אלא שאם ב' החבורות אוכלות בבית אחד, הרי הם חייבין להפוך פניהם מהדדי, כדי שלא יראו שמערבין החבורות, ולפי"ז מובן מדוע נקטה המשנה אופן זה דוקא.

ח. קופץ את פיו ומחזיר את פניו

פירש רש"י, שלא יחשדוהו שאוכל עם חבורה אחרת. ובמנחת חינוך (מצוה ט"ו אות ד) הביא שהרמב"ם פירש באופן אחר, שמדובר שיש לו פסח בפיו, ואסור לאכול כל זמן שהוא אצל החבורה אחרת, ולכך הוא קופץ את פיו ואינו אוכל מה שבפיו עד שחוזר לחבורה שלו, ואזי יאכל מה שבפיו. ומזה הוכיח המנחת חינוך בדעת הרמב"ם שאין איסור הוצאת הפסח אא"כ מביאו לחבורה אחרת, אבל הוצאה מחבורה שלו לבדה מותרת.

ואם רצו בני חבורה לעשות עמו טובה באין ויושבין בצידו

כתב המנחת חינוך (מצוה ט"ו אות י"ז), שמכאן מוכח שאף אם

המשך בעמוד הבא

מראי מקומות - פסחים

פ.ו. (המשך)

שמדובר שכל החבורה עוברת למקום אחר, ונמצא שעדיין הפסח נאכל רק בחבורה אחת, ומכל מקום נאכל בב' מקומות. עוד תירץ, שמדובר כשגמרו כולם את אכילתן מלבד זה, והוא אוכל במקום אחר, שבאופן זה אינו חשוב נאכל בב' חבורות. וכן לפי מש"כ המהרש"א לקמן, שכשאדם אחד אוכל במקום נוסף, אינו חשוב אכילה בב' חבורות אלא אכילת אחת בב' מקומות מיושב, שכיון שרק אדם אחד הוא, אינו חשוב כב' חבורות.

יא. יכול יהא נאכל בב' חבורות

תלמוד לומר בבית אחד יאכל

כתב החזו"א (או"ח קכ"ד לסוגיין אות ב' ד"ה ור"ש), שאם עברו ואכלו בב' חבורות, עברו בעשה וקיימו מצות אכילת הפסח. אולם צידד שחשוב מצוה הבאה בעבירה ולא יצאו, אבל ודאי אין הפסח נפסל בכך, וחייבים לחזור ולקבוע עצמן בחבורה אחת, ושוב לגמור אכילתן.

חלק מהחבורה כבר התחילו לאכול, מכל מקום בני החבורה שעדיין לא התחילו לאכול יכולים ליחלק ולאכול בחבורה אחרת, ולכן הם יכולים לבוא ולאכול אצל השמש.

ז. באין ויושבין בצידו

כתב החזו"א (או"ח סי' קכ"ד לסוגיין אות א'), שמבואר בזה, שאין חובה להקיף את החבורה, ולכן יכול השמש לאכול אצל התנור, שאם אין מייחדים חדר או היקף א' סביבם, א"כ כל חבורה היא בפני עצמה, ואי אפשר לו לאכול בשינוי מקום כל שהוא. וע"י שהם בבית אחד, או שהקיפו מחיצה סביבן, נחשב מקום זה למקום אחד לכולן, ורשאי כל אחד לשנות מקומו בתוך בית זה.

י. מלמד שהאוכל אוכל בשתי מקומות

תמה החזו"א (או"ח קכ"ד לסוגיין אות ב' ד"ה ור"ש), שכשהלה אוכל פסחו במקום שני, נמצא שהפסח נאכל בב' חבורות. ותירץ,